

SPROGSTART 1-3 ÅR

Trin-for-trin

Muuuh! siger koen af Thorsten Seleina (2019)

Tema: Dyr og lyde

Billedbogen *Muuuh! siger koen* med temaet dyr og lyde er valgt, da billedbogen gennem både ord, billeder, leg og samtale kan hjælpe børnene til at genkende og sætte ord og lyd på forskellige dyr og dermed udvide barnets forståelse for nuancerne i sproget. Vær opmærksom på, at teksten i bogen er lydord og illustrationerne lægger op til, at I selv sætter flere ord på de enkelte dyr og deres lyd.

Sprogligt fokus: Lydlig opmærksomhed, ordforråd, skriftsproglige kompetencer og narrative kompetencer.

Det finder du i Sprogstartsposen

- Trin-for-trinmanualen til Sprogstartsposen
- 2 billedbøger: *Muuuh! siger koen* af Thorsten Seleina
- Ark: Fokusord, billedbogssnak, sproglege
- Konkreter: Fisk, pruttepude, blomst, elefant, bjælde
- A4-ark med fotos af dyr
- 6 billedkort til Story Sequencer
- Remse: *Godnat* af Lotte Salling

Ting og sager, du selv skal finde

- Forskellige konkreter, som understøtter bogens lydspor fx:
Hov: Slange, som I kan slå knude på
Mmmm: Stykke frugt eller andet lækkert
Bang: Ballon eller pose
Splut: Sprøjtepose med flødeskum
Læs bogen og find selv på flere!

Sprogstartsmaterialerne må kun bruges under opsyn af en voksen.

Ugens indhold

Dag 1:

Højtlesning og fokusord for alle børn i gruppen, ca. fem børn.

Tid: Ca. 20 minutter.

Dag 2:

Guidet læsning og billedbogssnak. Børnene deles i to eller tre grupper efter dit kendskab til børnene.

Tid: To til tre gange ca. 20 minutter.

Dag 3:

Fælles oplæsning og sproglege. Børnene deles i to grupper efter dit kendskab til børnene.

Tid: To gange ca. 20 minutter.

SPROGSTART 1-3 ÅR

Dag 1 – Muuuh! Siger koen

Det finder du i Sprogstartsposen

- Trin-for-trinmanualen til Sprogstartsposen
- 2 billedbøger: *Muuuh! siger koen* af Thorsten Seleina
- Ark: Fokusord
- Konkreter: Fisk, pruttepude, blomst, elefant, bjælde
- A4-ark med fotos af dyr

Ting og sager, du selv skal finde

- Forskellige konkrete, som understøtter bogens lydspor fx:
Hov: Slange, som I kan slå knude på
Mmmm: Stykke frugt eller andet lækkert
Bang: Ballon eller pose
Splut: Sprøjtepose med flødeskum
Læs bogen og find selv på flere!

Det skal du gøre!

Syng første vers af *Sprogstartssangen*.

Vis billedbogen. Tal om forsiden og bagsiden, fortæl om forfatter og illustratør. Fortæl om bogens ryg. Hvad mon billedbogen handler om? Tal om billedbogens titel.

Fortæl børnene, at i dag skal vi tale om dyr og de forskellige lyde, som dyr siger og laver. Fx Splut!, når koen laver lort.

Læs billedbogen to gange. Første gang med læseoplevelsen i fokus. Anden gang taler I om fokusord for hvert opslag. Brug billedbogens illustrationer til at understøtte fokusordene og konkrete fra sprogstartsposen til visualisering af billedbogen. Sæt en bevægelse på ordet, når det er muligt. Vis læseretningen og peg på bogstaverne, mens du læser.

Syng sidste vers af *Sprogstartssangen*.

Læringsstigen

Gør-det-sværeste-strategi

Forudsige: Koen laver lort. Splut! Siger det. Hvorfor tror du, at musen løber væk?

Generalisere: Fåret siger Mmmm, når den spiser græsset. Har du smagt noget, som fik dig til at sige Mmmm?

Argumentere: Hvorfor tror du, at musen siger Åh!, da den ser ugen?

Gør-det-nemmere-strategi

Giv svaret: Mæh! Siger fåret. Hvad siger fåret?

Hjælpes ad: Hønen siger: Gok, gok!, og hanen siger: Kykelikyky! Skal vi hjælpes ad med at finde hønen og hanen i bogen?

Begrænse valg: Siger fåret Mmmm! Eller Føjl!, når det spiser græsset?

SPROGSTART 1-3 ÅR

Dag 2 – Muuuh! Siger koen

Det finder du i Sprogstartsposen

- Trin-for-trinmanualen til Sprogstartsposen
- 2 billedbøger: *Muuuh! siger koen* af Thorsten Seleina
- Ark: Billedbogssnak
- Konkreter: Fisk, pruttepude, blomst, elefant, bjælde
- A4-ark med fotos af dyr

Ting og sager, du selv skal finde

- Forskellige konkreter, som understøtter bogens lydspor fx:
Hov: Slange, som I kan slå knude på
Mmmm: Stykke frugt eller andet lækkert
Bang: Ballon eller pose
Splut: Sprøjtepose med flødeskum
Læs bogen og find selv på flere!

Syng første vers af *Sprogstartssangen*.

Fortæl børnene, at i dag skal vi tale om dyr og de forskellige lyde, som dyr siger og laver. Fx Splut!, når koen laver lort.

Vis billedbogen. Tal om billedbogen. Spørg børnene om de kan huske, hvad billedbogen handler om.

Læs billedbogen og inddrag børnene i genfortælling af billedbogen undervejs.

Billedbogssnak. Brug billedbogens illustrationer samt konkreter fra sprogstartsposen til at understøtte samtalen. Spørgsmålene følger billedbogens opslag.

Syng andet vers af *Sprogstartssangen*.

Et lille tip

Fortolk, gentag og udvid, hvad barnet siger

- Når børn bruger protoord eller prøver at kommunikere i det hele taget, så reagerer på det.
- Gentag, hvad barnet sagde, men brug de rigtige ord (fx "Nå, vil du have mere mad, skat?")
- Barnet har brug for sproglig feedback, så det kan spore sig mere og mere ind på korrekt brug og udtale af ord.

(Justin Markussen-Brown, *Sprogvinduet – Guiden til dit barns sprogudvikling*, 2019, s. 123)

SPROGSTART 1-3 ÅR

Dag 3 – Muuuh! Siger koen

Det finder du i Sprogstartsposen

- Trin-for-trinmanualen til Sprogstartsposen
- 2 billedbøger: *Muuuh! siger koen* af Thorsten Seleina
- Ark: Sproglege
- Konkreter: Fisk, pruttepude, blomst, elefant, bjælde
- A4-ark med fotos af dyr
- 6 billedkort til Story Sequencer
- Remse: *Godnat* af Lotte Salling

Ting og sager, du selv skal finde

- Forskellige konkreter, som understøtter bogens lydspor fx:
Hov: Slange, som I kan slå knude på
Mmmm: Stykke frugt eller andet lækkert
Bang: Ballon eller pose
Splut: Sprøjtepose med flødeskum
Læs bogen og find selv på flere!

Det skal du gøre!

Syng 1. vers af *Sprogstartssangen*.

Fortæl børnene, at i dag skal vi tale om dyr og de forskellige lyde, som dyr siger og laver. Fx Splut!, når koen laver lort.

Vis billedbogen. Tal om billedbogen. Spørg børnene om de kan huske, hvad den handler om.

Læs billedbogen. Inddrag børnene i genfortælling af billedbogen.

Sproglege. Orienter dig i sproglegene og vælg mindst to sproglege, som passer til børnegruppen. Lav gerne flere, hvis I har lyst og ekstra tid. Forbered dig på forhånd på legen. Brug billedbogen som udgangspunkt for sproglegene, da de omhandler billedbogens tema. Legene giver børnene mulighed for at høre, se, gøre og røre ord i nye sammenhænge.

Syng 2. vers af *Sprogstartssangen*.

Litteraturforslag

- Madeleine Deny: *På opdagelse – sjove dyr*. Carlsen, 2017
- Moa Erikssen Sandberg: *Vi går til babyrytmik*. Turbine, 2019
- *Fut fuut! Hvad er det for et køretøj der siger sådan?* Lamberth, 2016
- Gitte Skyum Kjøge: *Hit med Anton*. Special-pædagogisk forlag, 2019
- Mette Moestrup: *Hvad siger sneugleungen Ulla?* Gyldendal, 2009
- Peter Nordahl: *Ib kan ikke holde det ud*. Gyldendal, 2016
- Lisbeth Slegers: *Lyde*. Turbine, 2010
- Lisbeth Slegers: *Hvad siger dyrene?* Turbine, 2013

SPROGSTART 1-3 ÅR

Fokusord til *Muuuh! siger koen*

Muh! – Splut!

Muh! Siger koen. Koen har fire ben og en hale. Man kan kalde en kolort for kokasse. En kokasse er blød, og når den rammer jorden, så siger det **Splut!** Se kokassen er lige ved at ramme den lille mus.

Mæh! – Mmmm!

Fåret siger: **Mæh!** Det har fire ben og kan godt lide at spise græs. **Mmmm!** Siger fåret, når det spiser græs.

Vuf! – Bang!

Vuf! Siger hunden. Den kan også sige vov og den kan knurre, hvis den er vred. Hvis hunden er glad, så logrer halen. Se hunden har fået en ballon på halen. Det siger **Bang!**, når ballonen springer.

Kvæk! - Plisk, plask!

Se en frø. Frøen er grøn og siger: **Kvæk!** Frøen bor ved søen og sidder på et blad. Hov, nu regner det. Regnen siger: **Plisk, plask!** Når den rammer vandet i søen.

Kykelikyky! – Pikke-pikke!

Hanen galer, når solen står op. **Kykelikyky!** Siger den og når den spiser frø fra jorden siger det: **Pikke-pikke!**

Gok, gok! – Plop!

Gok, gok! Sige hønen. Nu vil hønen lægge æg. **Plop!** Så kom der et fint æg. Man kan spise ægget eller hønen kan ruge ægget ud.

Kraaak! - Pip!

Se hønen har ruget ægget ud, og nu knækker æggeskallen. **Kraaak!** Siger det. Se, der kom en lille gul kylling ud af ægget. **Pip!** Siger den lille kylling. **Pip!**

Miav! – Brrrrr!

Miav! Siger katten. En kat kan godt lide at lege med garn. Når katten er glad spinder den. **Brrrrr!**

Blob! - Mmmwah!

Fisken svømmer i vandet og laver små bobler. **Blop!** Siger det, når fisken laver bobler. **Mmmwah!** Siger de to fisk, når de kysser.

Truuuuuuuuuuuuut! – Uiiii!

Elefanten trutter med sin snabel. **Truuuuuuuuuuuuut.** Hov, der kommer den lille mus og siger: Hej. Elefanten bliver bange. **Uiiii!** Siger den og ser bange ud.

Bank, bank! – Kuk-kuk!

Bank, bank! Siger det, når spætten hakker i træet. **Kuk-kuk!** Siger fuglen, som bor i træet.

Sssssss! – Hov!

Sssssss! Siger slangen. Slangen bruger sin tunge til at lugte med. **Hov!** Se nu – slangen har slået knude på sig selv.

Sum, Sum! – Aaatju!

Sum, sum! Siger, når bien flyver fra blomst til blomst. Når bien sætter sig på blomsten, får den blomsterstøv i næsen. **Aaatju!** Siger den og nyser.

Vrinsk! – Yihaaa!

Vrinsk! Siger hesten. Se! Musen og hesten leger. **Yi-haaa!** Råber de.

Uh-uh! – Prut!

Uh-Uh! Uh-uh! Siger aben, mens den klatrer. Når en abe prutter, kan det lugte fælt. **Prut!** Aben prutter, og den anden abe holder sig for næsen og rækker tunge. Det lugter ikke godt!

Øf! – Plask!

Grisen siger: **Øf! Plask!** Siger det, når grisen plasker i vandpytten.

Rap, Rap! – Gluk, Gluk!

Anden siger **Rap, rap!** Når anden er sulten, så stikker den næbbet i vandet og finder mad. **Gluk, gluk!**

Bæh! – Hop!

Geden bræger og siger **Bæh!** Geden elsker at hoppe. **Hop!**

Uhuuu! – Åh!

Hvem er det, som sidder i mørke med store øjne og siger **Uhuuu!** Det er selvfølgelig uglen, som siger **Uhuuu!** Nu tænder musen lyset. **Åh!** Siger musen og bliver bange, for ugler elsker at spise mus.

Shhh...

Nu skal vi være stille for dyrene sover. Kan du se hvilke dyr, som ligger i sengen?

2020

SPROGSTART 1-3 ÅR

Billedbogssnak til *Muuuh! siger koen*

- peg i bogen undervejs

Koen: Hvad siger koen? **Muuuh!** Når koen laver lort, siger det: **Splut!** Er koens lort hård eller blød?

Fåret: Hvad siger fåret? **Mææh!** Hvad kan fåret lide at spise? Hvad siger fåret, når det spiser græsset?

Mmmmm!

Hunden: Hvad siger hunden? **Vuf!** Når hunden er glad, logrer den med halen. Kan du logre med halen? Hunden har en ballon på halen. Hvordan lyder det, når ballonen springer? **Bang!** Kender du andre ting, som siger: **Bang!?**

Frøen: Hvad siger frøen? **Kvæk!** Kan frøen løbe eller hoppe? Kan du hoppe som frøen? Hvordan lyder det, når regnen rammer vandet i søen? **Plisk, plask!**

Hanen, Hønen og kyllingen: Hvem siger **Kykelikyy!**, når solen står op? Hvad siger hønen? **Gok-Gok!** Hønen lægger et æg. **Plop!** Siger det. Hvordan lyder det, når æggeskallen knækker? **Kraaak!** Hvad siger kyllingen? **Pip!**

Katten: Hvad siger katten? **Miav!** Hvor mange ben har katten? Hvornår spinder katten og siger: **Brrrr!**? Er katten glad eller sur, når den spinder?

Fiskene: Hvordan lyder det, når fiskene laver bobler i vandet? **Blop!** Hvordan lyder det, når de to fisk kysser?

Mmmwah! Kan du sige kysselyde? Hvem kan du lide at give et kys?

Elefanten: Hvad siger elefanten? **Truuuuuuuuuuut!** Har elefanten en snabel eller en stor næse? Er elefanten bange for musen? Hvordan kan du se det? Hvad siger elefanten, da den ser musen? **Uiiii!**

Spætten: Hvordan lyder det, når spætten hakker i træet? **Bank-Bank!** Hvad siger fuglen i træet? **Kuk-kuk!**

Slangen: Hvad bruger slangen til at lugte med? Tungen. Hvordan siger slangen? **Ssssss!** Kan en slange løbe? Hvorfor ikke? Slangen får slået knude på sig selv. Hvad siger den? **Hov!**

Bien: Bien flyver fra blomst til blomst og samler nektar. Hvordan siger bien? **Sum-sum!** Kan du flyve rundt og sige **Sum-sum!**? Bien nyser. Hvordan lyder det, når vi nyser? **Aaatju!** Hvorfor tror du, at vi kan komme til at nyse?

Hesten: Hvad siger hesten? **Vrinsk!** Musen og hesten leger sammen. Hvad råber de? **Yihaaa!**

Aben: Hvad siger aben? **Uh-Uh!** Hvorfor holder den ene abe sig for næsten? Fordi den anden abe prutter. **Prut!**

Grisen: Hvad siger grisen? **Øf!** Hvor mange ben har grisen? Hvordan lyder det, når grisen hopper i vandpytter? **Plask!** Måske kender du en anden gris, som siger **Øf!** Og hopper i mudder?

Anden: Hvad siger anden? **Rap, rap!** Har anden et næb eller en snabel? Hvordan lyder det, når anden leder efter mad i vandet? **Gluk, gluk!**

Geden: Hvad siger geden? **Bæh!** Har den slikkepinde eller horn i panden? Hvad er geden god til? At hoppe. Kan du hoppe? **Hop!** Kender du andre dyr, som hopper? Frøen.

Uglen: Hvad siger uglen? **Uhuuu!** Hvad kan uglen godt lide at spise? Mus. Hvad siger musen, da den ser uglen? **Åh!**

Shhh...Hvorfor skal vi være stille, når dyrene ligger i sengen? Kan du fortælle mig, hvilke dyr, som ligger i sengen og sover?

2020

SPROGSTART 1-3 ÅR

Sproglege til Muuh! siger koen

Sproglege

Dyrelyde: I skiftes til at vælge et dyr fra bogen. Sig som dyret og lav gerne bevægelserne, som passer til. Barnet har valgt koen/slangen. Hvad siger koen/slangen? Muuh!/Sssss! – alle gentager dyrelyden. Bagefter taler I om koen/slangen. Den har fire ben/ingen ben etc. I bevæger jer som koen/slangen. Suppler gerne med en sang, som passer til dyret. Fx *Jens Petersens ko* etc.

Leg med lyd: Find konkreterne fra Sprogstartsposen og suppler gerne med dine egne konkreter. Lad børnene på skift vælge en konkret. Lav lyden, som passer til. Tal om de forskellige lyde. Slut legen af med at gemme bjælden bag ryggen og lad børnene gætte, hvor lyden fra bjælden kommer fra. Gem fx også bjælden bag barnet, foran barnet etc. Øv jer i at lytte og rette opmærksomheden mod de enkelte lyde.

Remse: *Godnat* af Lotte Salling.

Sproglege – med digitale læringsmaterialer

Talende æsker: Hvem bor i æsken? Indtal på forhånd forskellige dyrs lyd og læg det rigtige dyr i æsken. Lad barnet lytte til lyden og gætte på hvilket dyr, som gemmer sig i æsken.

Story Sequencer: Hvem siger/laver lyden? Indtal på forhånd de forskellige dyrs lyde på *Story Sequenceren* og lad barnet sætte de rigtige kort i.

Til begge lege: Brug A4-ark med foto af dyr. Tal om dyrene ud fra både illustration og rigtige fotos. Sæt gerne lyd på!

Endnu flere sproglege – inde & ude

Lav lyde: Prøv at lave de lyde, som I har læst om i bogen. Brug fantasien. Splut! Pisk flødeskum og lav en Splut-lyd med en sprøjtepose, Plisk,Plask! Gå tur i regnvej og lyt til regnen. Plask! Hop i vandpytter. Spis og sig Mmmm-lyden, brug pruttepuden og få den til at sige: Prut! Find selv på flere.

Gå en tur: Ret opmærksomheden mod de forskellige lyde, I møder på jeres vej.

2020

SPROGSTART 1-3 ÅR

Forældrespor – Muuuh! siger koen af Thorsten Seleina (2019) Om dyr og lyde

Sproglege

Lav lyde: Brug fantasien. Splut! - Pisk flødeskum og lav en Splut-lyd med en sprøjtepose, Plisk,Plask! - gå tur i regnvejr og lyt til regnen, Plask! - hop i vandpytter. Mmmm! – spis og sig Mmmm-lyden, Bang! – pust en ballon op og få den til at sige Bang! fortsæt selv.

Brug hverdagen: Udvid barnets kendskab til forskellige lyde, når I går tur, laver mad, tager bad, leger. Hvilke lyde passer sammen og er der flere ting, som lyder ens?

Litteraturforslag

Bank! Bank! Hvad er det der lyder sådan? Lamberth, 2016

Madeleine Deny: *På opdagelse – sjove dyr.* Carlsen, 2017

Moa Erikssen Sandberg: *Vi går til babyrytmik.* Turbine, 2019

Fut fuut! Hvad er det for et køretøj der siger sådan? Lamberth, 2016

Gitte Skyum Kjøge: *Hit med Anton.* Special-pædagogisk forlag, 2019

Mette Moestrup: *Hvad siger sneugleungen Ulla?* Gyldendal 2009

Peter Nordahl: *Ib kan ikke holde det ud.* Gyldendal, 2016

Lisbeth Slegers: *Lyde.* Turbine, 2010

Lisbeth Slegers: *Hvad siger dyrene?* Turbine, 2013

Et lille tip

Se filmen *Min bondegård* på *Filmstriben* og tal om dyrene og dyrelydene eller se film med *Pingu* og tal om lyde. Hvordan kan du høre at *Pingu* er glad/ked, etc.

Filmstriben er bibliotekernes digitale filmtilbud og kan bruges af alle, der er oprettet som bruger på deres lokale bibliotek. Læs mere på filmstriben.dk eller spørg på dit bibliotek.